

Ameriški diplomati napovedali popoln prelom s Sovjetsko unijo

Velika zveza, skovana v vojnem času, se raz-
kraja. Divja politična in ekonomska tekma
med vzhodom in zapadom

Washington, D. C., 9. jul.—Ameriški diplomati napovedali, da bo po jesenskem zasedanju skupščine Združenih narodov in seji članov sveta združenih ministrov prišlo do popolnega preloma med Sovjetsko unijo in zapadnimi silami. Velika zveza, zgrajena v vojni, ki je omogočila poraz osi in sil, je v procesu razkrajanja. Diplomati ne vidijo nobene zamenjave in ne možnosti, da bi katera izmed velesil revidirala politiko in smernice v za-
poslednjem obsegu v interesu te-
nostnosti. Privatno celo prizna-
vajo, da enotnost ni mogoča, da
je poim o enem svetu mrtev in
da bodo morale velesile najti
pot za obstoj dveh svetov z
nemimi zagotovili miru.

Napoved je rezultat spozna-
nja. Diplomati se zavedajo ne-
varnosti v negotovem ravnor-
stvu moči in siliti politični in
ekonomski tekmi med vzhodom
in zapadom. Kljub temu upajo,
da bo reševanje problemov olaj-
šano po zavrženju iluzije enega
sveta in sprejetju ideje, da sta
v sferi vpliva realnosti.

Zasedanje skupščine Združe-
nih narodov se bo pričelo v se-
ptembru, v novembru pa se bodo
zestali člani sveta zunanjih mi-
nistrov štirih velesil v Londonu.
Zasedanje in seja bosta najbr-
ž demonstracija dramatičnega
prekinitve v povojni zgodovini.

Sovjetska zavrnitev načrta a-
meriškega državnega tajnika
Marshalla za rekonstrukcijo Ev-
rope je le dramatizirala ono-
st, kar so ljudje, ki so odgovorni
za ameriško politiko napram
Rusiji, pričakovali. Dramatizir-
ala je razkol v Evropi in na
svetu. Priznanje tega dejstva
bo morda koristilo splošnosti.
Pokojni predsednik Roose-
velt, ki je skoval veliko zvezo,
je upal, da bo potegnil Rusijo

Senatni odsek sprejel resolucijo

Ameriško poverje-
ništvo otokov na
Pacifiku

Washington, D. C., 9. jul.—
Senatni odsek za zunanje zade-
ve je soglasno sprejel resolucijo
in s tem odobril dogovor
Združenih narodov, ki daje A-
meriki izključno poverništvo
nad strateškimi otoki na Paci-
fiku, katere so ameriške sile iz-
trgale iz japonskih rok v teku
vojne.

Dogovor se tiče 98 otokov, kv-
dratnih površina znaša 1,846 kv-
adratnih milj. Ti so v Marshal-
ski, Karolinski in Marijanski
grupi. Glavni otoki so Saipari,
Tinian, Wotje in Truk. Slednji
je bil mogočnata japonska voja-
ška trdnjava.
Resolucija je bila sprejeta po-
tem, ko so državni tajnik Mar-
shall, vojni tajnik Patterson
in ameriški general Eisenhower
napovedali, da bodo podpirali
Truman je pred pozval kongres,
naj sprejme potrebno zakonoda-
jo, da bo lahko podpisal dogo-
vor.

Člani varnostnega sveta Zdru-
ženih narodov so se zedinili, da
Amerika dobi poverništvo nad
otoki na seji v aprilu. Pred
tem so bili otoki pod manda-
tom Japonske.

Domače vesti

Obisk

Chicago.—Zadnje dni so obiš-
kali glavni urad SNPJ: John
in Katherine Janezic iz Mul-
berryja, Kans., Al in Estelle
Crosetto iz Radleyja, Kans.,
Pauline in George Schutte iz
New Yorka, Mary Cerjak iz Cle-
velanda, Josephine Kozina, An-
na Krainc in Mariana Kerzic iz
Waukegana, Rudy Silk, tajnik
društva 115 SNPJ iz Jolietta, Ci-
ril Medved, tajnik društva 107
SNPJ iz St. Louisa.

Is Clevelanda

Cleveland.—Po štiriletni bo-
lezni je umrla Mary Korenšek,
rojena Praznikar, star 55 let,
doma iz Šmartna pri Kamniku,
v Ameriki od 1911, članica SZS.
Tukaj zapuščila moža, tri sinove
in hčer, v starem kraju pa se-
stre in brate.—Po dolgi bolezni
je umrla Frances Drobnič, roje-
na Zalar, stara 64 let, doma iz
Jurjevice pri Ribnici, v Ameri-
ki 43 let, članica KSKJ, ZSZ
in SZS. Mož ji je umrl pred
12 leti. Tukaj zapuščila dva si-
nova in poročeno hčer Jose-
phine Kromar.—Iz bolnišnice se
je vrnil Frank Korošec iz Col-
linwooda.—Poročili so se: Vic-
tor Milicki in Eleanor E. Stre-
kal iz Euclida, Paul Rasper in
Eleanor Mozek, Raymond Ivan-
čič in Genevieve Spiewacka, Jo-
seph Jakšič in Eleanor Kraitz,
Milan Modic in Mary Sheehy.
—Pri družini Tony Mihelich v
Collinwoodu so se oglasile roje-
nice in pustile hčerko.—Iz bol-
nišnice se je vrnil John Jakely
iz Girarda, O.—Mary Smrtnik
iz Collinwooda se nahaja v bol-
nišnici Glenville, kjer je presta-
la težko operacijo.

Is Minnesota

Ely, Minn.—John Omerza je
pogrešan že od 23. junija. Pre-
iskali so že vso okolico okrog
Elyja, toda ni sledu za njim.—
Poročila sta se George Butarac
in Roselin Mantel.—V naselbin
Chandler je težko bolna Mary
Možnik.—Odprta je turistična
sezona in v teh krajih je vse
polno turistov. Sezona bo tra-
jala le do septembra in potem
ne bo o turistih nobenega duha
do prihodnjega poletja.

Centralia Coal Co. mora plačati kazni

Nashville, Ill., 9. jul.—Centralia Coal Co. je bila obsojena
na plačitev kazni tisoč dolarjev
zaradi zanemarjanja varnosti

AMERIŠKA ŽVILA ZA NASIČEVANJE GRŠKIH POLITIČNIH JETNIKOV

Athens, Grčija, 9. jul.—Del a-
meriških žvil, katere bo dobila
Grčija, bo šel za nasičevanje
grških političnih jetnikov, je iz-
javil besednik grškega Rdečega
križa. Čez šest tisoč političnih
jetnikov je v ječah na otokih
Egejskega morja.

Besednik je razkril, da je gr-
ška vlada ustavila pošiljanje ži-
vil jetnikom 1. julija, ko je bila
pomozna organizacija Združenih
narodov U.N.R.R.A. razpuščena.
Jetniki stradajo v ječah na za-
puščenih otokih.

Detalji v zvezi s potrošnja a-
meriškega posojila \$300,000,000
grški monarhistični vladi se ni-
so sestavljali. Besednik Rde-
čega križa je izrazil upanje, da
bo del vsote potrošen za nasi-
čevanje političnih jetnikov. Za
38 centov bi se kupilo dovolj
živil za enega jetnika.

Sorodniki lahko pošiljajo de-
nar jetnikom in podpira jih tudi
komunistična stranka. Posebna
sodišča izrekajo obsodbe. Ime-
nujejo jih zaščitni odbori, kate-
ri tvorijo vladni nastavljenici.

Kriza v britsko- ruskih odnosajih

Bojazen pred
polomom pogajanj

London, 9. jul.—Člani brit-
skega kabineta so se sestali na
seji, kateri je predsedoval prem-
ier Attlee, in razpravljali o
novi krizi v odnosajih med Ve-
liko Britanijo in Rusijo. Seja
je bila sklicana, ko se je poka-
zala nevarnost poloma pogajanj
med državama glede sklenitve
trgovinskega dogovora.

Polom pogajanj bi bil težak
udarec Veliki Britaniji. Ona
mora štediti z ameriškim dolar-
ji, ker jih potrebuje za nakupe
žita in žitnih izdelkov v Rusiji
in lesa.

Velika Britanija je upala, da
bo s sklenitvijo dogovora z Ru-
sijo ublažila kritično živlisko si-
tuacijo in pospešila gradnjo hiš
z uvozom lesa iz Rusije. Ona
potrebuje najmanj milijon no-
vih hiš, ki naj bi nadomestile
one, ki so bile porušene v teku
vojne.

Poleg vznemirljive vesti, da
se bodo pogajanja razbila, so
prišle tudi informacije, da so se
politični odnosaji med Veliko
Britanijo in Sovjetsko unijo po-
slabšali. Možnost je, da državi
ne boste sklenili nove politične
in vojaške pogodbe, ki naj bi
nadomestila zastarelo vojaško
zvezo, ki je bila ustanovljena l.
1942.

Britski zunanji minister Er-
nest Bevin je lani predlagal po-
daljšanje veljavnosti vojaške
zveze od 20 na 50 let. Premier
Stalin je v odgovoru Bevinu na-
glasil, da bi bilo podaljšanje
zveze brez pomena, če ne bo re-
vidirana, da bi odgovarjala času.

Poročila iz Moskve trdijo, da
se so sovjetska vlada ne navdušu-
je za podaljšanje vojaške zveze
z Veliko Britanijo. Sklenjena
je bila proti Nemčiji, ki je zdaj
na tleh in brez moči.

Francoski socialisti izrekli zaupnico vladi

Pariz, 9. jul.—Eksekutivni
svet francoske socialistične
stranke je izrekel zaupnico vlad-
i, katere predsednik je socia-
list Paul Ramadier. Člani sve-
ta so načelno odobrili tudi na-
črt ameriškega državnega tajni-
ka Marshalla glede rekonstruk-
cije evropskih držav. Voditelji
stranke so zapretili, da bodo so-
cialistični ministri resignirali,
če ne bo vlada storila korakov
za ustavitev inflacije. Predla-
gali so znižanje proračuna z re-
organiziranjem administracijs-
kih agencij, davčne reforme
in znižanje stroškov za vzdrž-
evanje oboroženih sil.

Opozicija proti ustano- viti tretje stranke

Washington, D. C., 9. jul.—
Adolf A. Berle je na sestanku s
predsednikom Trumanom v Be-
li hiši predlagal združitve libe-
ralnih sil, ki naj bi zatrla giba-
nje za ustanovitev tretje poli-
tične stranke v Ameriki, katero
podpirajo komunisti za hrbtno
bivšega predsednika Henryja
A. Wallacea. Berle, bivši po-
možni državni tajnik, je načel-
ni liberalne stranke v New
Yorku. Dejal je, da bi ustano-
vitev tretje stranke povzročila
razkol med demokrati in omo-
gočila zmago predsedniškemu
kandidatu republikanske stran-
ke pri volitvah prihodnje leto.

Načrt za znižanje davkov sprejel

Washington, D. C., 9. jul.—
Načrt, ki določa znižanje dohod-
ninskih davkov za štiri milijar-
de dolarjev letno, je bil sprejet
v nižji kongresni zbornici s 302
proti 112 glasovom. Načrt sliči
onemu, katerega je predsednik
Truman vetiral pred nekaj te-
dni. Po sprejetju v zbornici je
bil načrt poslan senatu.

OPERATORJI SO SPREJELI LEW- SOVE POGOJE

Nova pogodba podpisa-
na v glavnem stanu
rudarske unije

PROTISTAVKOVNE KLAVZULE IZ- LOČENE

Washington, D. C., 9. jul.—
Operatorji iz severnih in sred-
njih držav so podpisali novo po-
godbo z rudarsko unijo UMWA
in sprejeli vse pogoje, katere
jim je predložil John L. Lewis,
predsednik unije. Pogodba je
bila podpisana v glavnem stanu
unije. Lewis je izvojeval naj-
višje zvišanje plače za rudarje.

Rudarji bodo prejemali \$13.05
za osem ur dela dnevno. Do-
slej so prejemali \$11.85 za devet
ur dela. Zvišanje je 44 in pol
centa na uro. Poleg tega bodo
operatorji prispevali v blaginjski
sklad rudarske unije deset
centov od vsake tone producira-
nega premoga, pet centov več
kot doslej.

"Kdo je bedast zdaj?" je vpra-
šal Lewis svoje kritike, ko se je
sestal s časniki in jih informi-
ral o podpisu pogodbe, ki je
velika pridobitev unije. Orga-
nizacija operatorjev iz južnih
držav se še upira podpisu po-
godbe, toda morala se bo poda-
ti. Odločitev bo padla danes,
ko se bodo operatorji sestali na
seji. Eden izmed operatorjev je
dejal, "da bomo morali podpi-
sati pogodbo kot grupa ali po-
sami, ker ni drugega izho-
da."

V premogovnikih v južnih
državah, ki producirajo 25 od-
stotkov premoga od celotne pro-
dukcije v državi, je uposlenih
okrog 100,000 rudarjev. Ti še
počivajo. Vrnili se bodo na de-
lo po podpisu pogodbe. Lewis
je naznanil, da se bo 300,000 ru-
darjev danes vrnilo na delo v
premogovniški kompaniji, ki so
podpisale pogodbo.

Lewis se je izognil provizi-
jam novega protidelaškega za-
kona, čigar avtorja sta senator
Taft in kongresnik Hartley.
Pogodba pravi, "da bodo rudar-
ji delali v času, kadar bodo spo-
sobni in voljni." Vse protis-
tavkovne klavzule, ki so bile
doslej v pogodbah, so bile iz-
ločene, kakor tudi provizije, ki
so določale kazni za divje stav-
ke.

Na podlagi nove pogodbe bo-
do ustanovljeni posebni ustroji

TRINAJST EVROPSKIH DRŽAV SE JE ODZVALO POVABILU

Pariz, 9. jul.—Zunanji urad
je naznanil, da se je trinajst ev-
ropskih držav, med temi Čehos-
lovakija, ki je v sferi sovjetske-
ga vpliva, odzvalo povabilu
Francije in Velike Britanije, naj
pošljejo svoje reprezentante na
konferenco, na kateri bodo raz-
pravljali o načrtu ameriškega dr-
žavnega tajnika Marshalla gle-
de pomoči Evropi. Konferenca
se bo pričela v Parizu prihod-
njo soboto. Vest iz Prage na-
miguje, da bo morda Rusija re-
vidirala svoje stališče in posla-
la reprezentanta na konferenco.

Povabila so bila dostavljena
22 državam. Doslej še ni nobe
na uradno odklonila povabila.
Odzvale so se Belgija, Italija,
Portugalska, Irsko, Grčija, Tur-
čija, Čehoslovakija, Holandija,
Luksemburška in Islandija. Po-
ročilo ameriške časniške agen-
ture Associated Press pravi, da
so se Švica, Avstrija in Danska
odločile za udeležitev konferen-
ce. Pričakuje se, da bosta po-
vabilo sprejeli tudi Norveška in
Švedska.

Švedska vlada je prejela spo-

Razkosanje velepo- sestev na Ogrskem

Program zemljiških
reform napreduje

Tata, Ogrska, 9. jul.—Zemlji-
ške reforme, katere so uvelja-
vili levičarji, so rezultirale v
razkoslju veleposestev, lastni-
ne 50,000 ogrskih aristokratov.
Nekaj časa je izgledalo, da se
bo program izjalovil.

Levičarski politiki v Budim-
pešti trdijo, da je bila kriza pre-
magana in da program zemlji-
ških reform napreduje. Vele-
posestva so bila razdeljena med
skoro milijon najemnikov.

Polovica oradne zemlje—okrog
7,000,000 akrov—je bila razde-
ljena med najemnike. Vsi vele-
posestniki, ki so posedovali več
kot tisoč akrov zemlje, so bili
razlaščeni. Stari privilegiji,
ki so aristokrati izročali po-
sestva starejšim sinovom, dočim
so tlačni, ki so obdelovali zemljo,
stradali, so bili odpravljani.
Fevdalni sistem je bil uničen.

Reforme so podprle sovjetske
vojaške avtoritete. Pričele so
se pred dvema letoma, ko so ru-
ske sile zasedle Ogrsko. Preo-
brat se je izvršil mirno brez
prelivanja krvi.

Bivši tlačni so dobili šest do
dvanajst akrov zemlje vsak.
Nova ogrska republika ni zahte-
vala plačila. Nekateri aristok-
rati so posedovali ogromna vele-
posestva. Grof Esterhazy je imel
543,000 akrov zemlje v Do-
navski kotlini. Drugi aristokra-
ti so tudi imeli ogromne kom-
plekse zemlje.

za reševanje sporov in pritožb.
Obe stranki sta se obvezali, da
se ne bosta obračali do federal-
nega delavskega odbora v zade-
vah reševanja sporov. Odbor
ima v smislu novega protidela-
škega zakona oblast do zavlade-
vanja stavk in izprtij z injunk-
cijami.

Nekateri kongresniki so izra-
žili dvom v legalnost nove po-
godbe. Neki prominentni repu-
blikanec je dejal: "Storit ne
moremo ničesar, ker so se ope-
ratorji in unija izognili zakonu
s sklenitvijo pogodbe. Vse, kar
moremo, je sprejetje zakona."

Harry M. Moses, predsednik
H. C. Frick Coke Co., podru-
žnice korporacije United States
Steel, je dejal, da nova pogodba
ne bo ovirala izvajanja protide-
laškega zakona. Naglasil je,
da bo pogodba zagotovila mir v
premogovni industriji, ki bo
trajal dolgo dobo.

RUSIJA ZAHTE- VA ODPOKLIC ČET IZ GRČIJE

Gromiko obsodil ameri-
ško in britsko in-
tervencijo

ODGOVOR NA PORO- ČILO KOMISIJE

Lake Success, N. Y., 9. jul.—
Rusija je srdito udarila po Ame-
riki in Veliki Britaniji in iz-
rekla obdolžitev, da je ameriško
in britsko vmešavanje v notra-
nje zadeve Grčije odgovorno za
trenje in homatije na Balkanu.
Zahtevala je takojšen odpoklic
tujih čet iz Grčije in ustanovi-
tev komisije Združenih nardo-
v, ki naj bi nadzirala troše-
nje ameriškega denarja v Gr-
čiji.

Sovjetski delegat Andrej A.
Gromiko je v izgočem govoru
obsojal zapadne sile in grško
monarhistično vladno. Odločno
je zavrnil poskuse, da se zvali
krivda za homatije v Grčiji na
Jugoslavijo, Bolgarijo in Alba-
nijo. Ameriški predlog, naj
Združeni narodi imenujejo ko-
misijo za balkanske države, je
označil za oblak dima, ki naj bi
zakrival akcije gotovih sil.

Predložil je resolucijo, ki bi
poverila izravnavo sporov štiri-
m balkanskim državam. Reso-
lucija je važna, ker predvide-
va razveljavitev ameriške vo-
jaške pomoči Grčiji, poleg tega
pa zahteva odpoklic ameriških
in britskih čet iz dežele. Goto-
vo je, da resolucija ne bo spre-
jeta.

Govor ruskega delegata je bil
odgovor na poročilo večine po-
sebnih preiskovalne komisije
Združenih narodov. Poročilo je
podpisalo osem izmed enajstih
članov komisije, ki so obiskali
balkanske države. Večina je
obdolžila Jugoslavijo, Bolgarijo
in Albanijo podpiranja grških
gerilcev v vojni z grškimi vlad-
nimi četami z namenom strmo-
glavljenja monarhistične vlade,
ki se vzdržuje na krmilu z a-
meriško in britsko pomočjo. Go-
vor je bil tudi odgovor na ame-
riško zahtevo, naj Združeni na-
rodi uporabljajo oboroženo silo
za preprečitev nadaljnjih napa-
dov na Grčijo, če ne bo komisi-
ja dosegla svojih namenov na
miren način.

Ruska resolucija zahteva od-
ločitev o balkanskem vprašanju
na seji članov varnostnega sve-
ta. Bodoči obstoj Združenih na-
rodov je v nevarnosti. Britski
delegat je dejal na seji sveta,
da člani lahko raztrgajo čarter,
poberejo svoje stvari in se razi-
dejo, če ne bodo mogli rešiti
spora.

Gotovo je, da bo Gromiko ve-
tiral ameriški predlog, naj var-
nostni svet uveljavi priporočila
večine komisije. Amerika bo
morala potem uresničiti svojo
grožnjo glede uporabljanja ob-
orožene sile za preprečitev na-
padov na Grčijo, ako bodo dru-
ga sredstva odpovedala.

Gromiko je dejal, da lahko
odgovori na ameriško grožnjo s
starim izrekom: "Ne kriči pred
skokom."

Naznanilo, da bo Gromiko go-
voril na seji sveta, je privabilo
mnogo ljudi. Med temi je bil
Henry A. Wallace, bivši pod-
predsednik Združenih držav in
trgovinski tajnik. Predsednik
Truman ga je pognal iz kabine-
ta, ker je kritiziral zunanjo po-
litiko njegove administracije.
Wallace, ki razume ruščino, se
je sestel z Gromikom in imel
razgovor z njim.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENTGLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE
JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Naročnina za Združene države (izven Chicago) in Kanado \$2.00
na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrti let; za Chicago in okolice
Cook Co. \$2.50 za leto, \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.00.Subscription rates: for the United States (except Chicago) and
Canada \$2.00 per year, Chicago and Cook County \$2.50 per year,
foreign countries \$11.00 per year.Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenaročnih
člankov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti,
drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil
poštnino.Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications
and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts,
such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only
when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657 - 59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Glasovi iz naših naselbin

Piknik društva 104
SNPJ dne 13. julijaWest-Allis, Wis. — Nahajamo
se v sezoni piknikov in večina
društev ter drugih organizacij
prireja svoje zlepe. Take prire-
ditve nudijo posetnikom obilo
razvedrila na prostem, kjer je
obilo svežega zraka, ki se ga za-
nuj na deželi ne manjka.Tudi društvo 104 SNPJ je skle-
nilo, da priredi piknik, namreč
v nedeljo, dne 13. julija. Vrtil se
bo v Kozmutovem parku. Po-
vabil bi rad tudi Birtovega To-
neta (Anton Valentincič), ker se
ga še spominjam iz dobe, ko je
v St. Jurju v Zagradu Močilar-
ju lase pulil med pridigo. Mo-
čilar je bil fant iz vasi Močile in
služil je v naši vasi za hlapca,
pa smo ga klicali za Močilarja.
Dovolj o tem.Uljudno vabimo vse rojake iz
naše okolice, da nas posetijo na
našem pikniku v nedeljo. Zaba-
ve bo dovolj za vse in postrežba
bo izborna. Pridite!

A. Jeršin.

Zanimivo pismo roja-
kinje iz TolminaCleveland, O. — Naslednje
pismo je pisala rojakinja Vale-
rija Kante, doma iz vasi Šmarje
pri Ajdovščini. Med vojno je
bila uračnica in bolnišnična strež-
nica pri partizanih. Eno njenih
pism je že bilo priobčeno v
Prosveto. Ona piše:Predragi tovariši! — Iskrena
hvala za pismo. Mislim, da
ste pozabili name. Zelo radi iz-
vesto kaj delate tam. Kot se vi-
di, si tudi tam predstavljate v
duhu novo Jugoslavijo. Mi tu-
kak smo izredno pridni. Mislim,
da s takim veseljem niso šli
ljudje še nikoli na delo kot gre-
do sedaj. Vseposod se sliši pet-
je. Vsi čutimo svobodo. Kljub
temu pa nam nekaj teži srce.Naša Gorica nam leži kot mo-
ra na srcu. Saj če je Trst deljen,
se je pričakovalo, da bo nekako
tako, a za Gorico — to se pravi
nekaj ukrasti. V to Gorico, nek-
daj žarišče primorskih Slo-
vencev, se sedaj steka vsa gnilo-
ba. V Gorici sedaj opravlja svo-
je delo fašistični teror, pomaga-
jo pa jim belogardisti in četniki.
Tam, kjer bi morala najbolj do-
neti pesem "Saj Gorica je slo-
venska," tam poštno ljudi pre-
tepajo in jih mečejo v zapor.
Verjemite, da se bojim iti tja,
ker pravijo, "če nam pride v
pest ...!"Gotovo obsojate početja proti
našemu ljudstvu, ki je ostalo
pod tujo peto. Morda se boste
čudili, ker pišem to pismo iz
Tolmina, kajti zadnjič sem pisa-
la iz St. Petra. Tam sem bila
vzgojiteljica vojnih sirot. Čez
poletje sem imela kolonije v
raznih krajih, nazadnje sem pa
prišla kot upravnica Mladinske-
ga doma v ta kraj. Ta dom no-
i ime po Simonu Kosu, doma iz
Nemškega Ruta, ki je bil kot ta-
če ustreljen na Opčinah pri Tr-
stu.Tudi v tem domu je 56 sirot,
ki imajo preskrbljen domov,
vzgaajo pa jih tovarišice, ki
jim nudijo učenje in zabavo.
Tako so lepi, da jih je kar vese-
je pogledati. Organizacija AEZ
je dala nalogo, da večkrat
obišče in obdaruje te domove,
mi pa naše pionirke pridno u-
simo, da obiskovalce ob takih
prilikah razveselijo z lepo kul-
turno prireditvijo. Naši pionir-
ki imajo svoj odred, svoj štab
itd. Dobro so organizirani in so
svedni pionirji. Poznaajo ko-lektiv in tovarštvo. Razume
se, da je bilo treba mnogo po-
trpljenja, kajti med vso dolgo
vojno so bili prepričani sami se-
bi in laški šolski vzgoji, ki pa ni
potrebno, da omenim kakšna je
bila.Poleg dela z upravo, ki ga ni
malo, sem tudi v drugih organi-
zacijah. Saj veste, moramo pač
še postavljati in graditi, zato
je nujno, da se zagrabi za delo
kjer koli treba. Vsi smo zelo
zaposleni z delom v raznih pa-
nogah. Še nekaj časa ali let, pa
bo naša mladina dorasla in pri-
jela bo z lahkoto za delo, ki je
nam izmučenim po tolikem pre-
stani trpljenju naporno. Edo-
no dobra volja in zavest, da de-
lamo zase, nas podžiga, da smo
vztrajni, da se postavljamo po
robu reakciji, četudi je dokaj
močna. Če nismo kolonili duha
v teži krvavi borbi, ko je bila
zvezda svobode daleč, toliko
manj bomo klonili sedaj, ko nar-
rdeča zvezda črta pot, po kateri
se ne more zgrešiti pravega ci-
lja.Veliko trpljenje, ki smo ga
prestali za časa borbe, se nam
sedaj zdi kakor sanje. Le če se
strecamo s tovariši, s katerimi
smo se skupno borili, samo ta-
krat se še kaj pogovorimo kako
je bilo, drugače se pa pogovar-
jamo kako bo. En večer je pro-
slava, drugi večer prireditve,
tretji sestanek, spet masovni se-
stanek, pa zabave in tudi plesne
veselice. Dalje je na sporedu
fizkultura, bralni večeri, preda-
vanja, tako da smo vedno zapo-
sleni. Torej ni govora o dolgem
času. Vse to delo nas poživlja
in mladi, da smo res pozabili še
na smrt. Domišljam si, da imam
18 let, ko se pa igravam z otroci
miško-muc, se mi zdi, da sem
stara šele deset. Prav zares,
včasih sem tako dobre volje, da
bi objela ves svet, samo Ameri-
kance in Angleže ne. Se pri-
vas se bi malo pomislila, ker
dišite po Ameriki. Ti prinašajo
s seboj čokolado, s katero v Go-
rici in Trstu precej ribic vjame-
jo. No, naj le, mi imamo raje
naše enakopravnost!Radovedna sem, če ste prejeli
moje pismo s podpisom otrok in
kolegov? Sedaj bom sklončala,
da se pismo ne zavleče. Druge-
ga ne morem pisati kot o otro-
cih in Jugoslovijci, kajti to nam
je najbližje in najbolj pri srcu.
Ko bomo priključeni Jugoslavi-
ji, bomo pa res praznovali. Saj
se že sedaj pripravljamo na ta
dogodek.Sprejmite mnogo iskrenih po-
zdravov vsi skupaj, namreč vaša
obitelj in vsi Slovenci. Ko bo
naša zvezda tako zasijala, da se
bodo njeni žarki videli celo v
daljni Ameriki, tedaj pridite v
odprto naročje matere Jugosla-
vije, ki vas bo z veseljem spre-
jela. Dala vam bo to, česar vam
tujina ne more dati: domovinsko
ljubezen, ki je tako prijetna kot
ljubezen matere. Vaša Valeri-
ja Kante, Mladinski dom Simo-
na Kosa, Tolmin, Jugoslavija.

Leo Poljak.

Zahvala za prijateljstvo

Schenovus, N. Y. — Spodaj po-
pisana članica društva 393 SNPJ
se iskreno zahvaljuje vsem pri-
jateljem in znanecem, ki ste me
obiskali v bolnišnici, v kateri
sem bila sedem tednov vsled
zlomljene noge. Prav tako hvala
za sočutne pozdrave. V ne-
sreči človek najbolj spozna iskre-
ne prijatelje. Torej še enkrat
najlepša hvala!

Mrs. M. Kruh.

Trile republikanski senatpriji—Ives (N. Y.), Taft (O.) in Ball
(Minn.), ki so bili v ospredju boja za osedlanje delavske in dežel-
e antidelavskim zakonom.Iskrena hvala vsem
mojim prijateljem!Chicago, Ill. — Po nevarni o-
peraciji na obistih sem po dol-
gem času zopet zdrav in na de-
lu. Edino v boleznih se človek
pravilno zaveda, da je zdravje
največje bogastvo in iskrene
prijateljske simpatije tako blago
vplivajo na bolnika kakor po-
mladanski deček že na polposu-
šene cvetice.Prijateljskih simpatij sem bil
deležen mnogo. Iz globočine
srca se želim zahvaliti vsem, ki
so me obiskali v bolnišnici, prav
tako onim, ki so mi poslali
vzpodbudna pisma iz Chicago in
raznih krajev, in vsem vam, ki
ste prispevali za cvetice, kateri
dar mi je bil pozneje izročen po
prijateljih Tončki Urbanzi in
Frances Vider. Vseh imen je
preveč, da bi jih tu imenoval.
skrbno pa jih bom hranil v mo-
jem albumu.Ko sem prišel iz bolnišnice
in sem toliko okreval, da sem
lahko šel na potovanje, sem si
vzel predčasne počitnice in sem
obiskal nekaj mojih prijateljev
in znancev v Penni in v Cleve-
landu. Povsod sem bil radostno
sprejet in vsi, s katerimi sem
prišel v dotik, so bili veseli mo-
jega hitrega okrevanja.V Willocku, Pa., sem stanoval
pri Martinu Mirtu, v Clevelandu
pa pri Antonu in Pauli Jan-
ša. Martin Mirt je moj ožji so-
rojak, ki me je pestoval in me
prenašal po Willocku, ali kjer je
že bilo, ko sem bil majhen. S
Tonetom Janšom pa sva bila
večkrat v vročih debatah glede
komunistične in socialistične
taktike, prijatelja pa sva vedno
pri vsem tem. Iskrena hvala,
Tone in Paula, za uljudnost in
postrežbo. Iskrena hvala tudi
vsem drugim v Clevelandu za
uljudnost in postrežbo in za
iskrene simpatije.Zal mi je, ker nisem mogel
obiskati vseh mojih prijateljev
v Penni, W. Va. in Ohiju, kakor
tudi ne v Clevelandu radi od-
merjenega časa, pa še malo
"švih" sem se počutil. Se pa vi-
dim kdaj pozneje. Ne smem pa
pozabiti omeniti mojega "bofer-
ja" Franka Česna in njegove že-
ne, kjer sem bil tudi gost. S
Frankom sva se vozila tri dni po
Clevelandu in okolici in smo z
pogledat celo v Barberton.Iskren, dober prijatelj je vre-
den več kot vse zlato. Z Mila-
nom Medveškom sva prijatelja,
odkar je prišel iz starega kraja.
Sva delala skupaj v tovarniCleveland Twist Drill in hodila
nekaj časa skupaj v šolo YMCA.
Govoril sem mu o socializmu, on
pa me ni našel slovenski litera-
turi. Oba sva bila žejna izo-
brabze in sva jo izmenjevala po
najini zmožnosti. Sedaj sva že
oba nad tri leta v Chicagu. V
moji hudi in nevidni boleznih so
bile njegove simpatije vedno z
menoj, kakor tudi njegove žene
Ann. Iskrena hvala obema.

Louis Zorko.

Obisk v metropoli

Frederick, Colo. — Po 42 letih
sem se podal na obisk v Cleve-
land, da vidim še enkrat moje
znance in prijatelje.Spotoma sem se ustavil v
Chicagu pri družini Blaiz (?),
kateri se lepo zahvaljujem za
postrežbo. Potem smo šli obis-
kat v Waukegan prijateljici mo-
je žene mrs. Drobnici in mrs.
Petrovici. Tja nas je peljal
mr. Miller. Vsem se zahvalu-
jem za prijaznost in postrežbo.V Chicagu smo obiskali gl.
stan SNPJ in uredništvo Pro-
svete. Vsi uradniki so bili pri-
jazni z nami in nam razkazali
poslojce.Iz Chicaga smo se odpeljali v
Detroit in naprej v Kanado. Vi-
deli smo mnogo zanimivosti,
med temi Niagarske slapove.
Od tam smo nadaljevali pot v
Buffalo in Cleveland. Obiskali
smo družino Gorše, ki nam je
prijazno postregla. Začel sem
polzvedovati po mojih znanih
in prijateljih, a sem zvedel, da
sem predolgo odlašal obisk v
Cleveland. Vprašal sem za pr-
vega, toda povedali so mi, da
je že umrl. Vprašal sem za dru-
gega—je tudi umrl, kakor tudi
tretji itd. Razumljivo, to me je
potrlo, zato pa svetujem roja-
kom, ne odlašajte z obiskanjem
prijateljev toliko časa kot sem
odlašal jaz. Našel pa sem pri-
jatelje Gorsetove, Zajceve, Zi-
mermanove, Berlanove (Belaje-
ve?) in Grdinove. Vsem prav
lepa hvala za gostoljubnost!Na koncu se lepo zahvalu-
jem tudi Joveu Shetukje (Štru-
klju?), ki nas je peljal na pik-
nik, ki so ga priredili člani
SNPJ. Razkazal mi je veliko
zanimivosti, med njimi Sloven-
ski narodni dom in Slovenski
narodni muzej. Joe Smith.Delo na izletniških
prostorih SNPJCleveland, O. — Danes zjutraj
(6. julija) se je obetal prilično
lep dan. Naši fantje—člani so šli
na farmo SNPJ barvat stano-
vanjsko hišo. Da jim pa ne bi
preveč časa vzelo kuhanje kosi-
la, so si najeli tudi kuharico,
kajti brez hrane se ne more de-
lati.Ko sem jim popoldne pripra-
vila kosilo, so bili že skoraj go-
tovi z delom pri hiši. Kar na-
enkrat se je stemnilo in ob eni
uri je začelo deževati. Fantje
so rekli, da barvanja ne bo de-
ž dosti pokvaril, zelo pa je de-
ž pokvaril piknik pevskega zbora
Zarje, kar je obžalovanja vre-
dno. Kar jih je moglo pod tisto
piščo streho, so pa tako lepo
prepevali, kot znajo le Zarjani.
Ta teden bodo postavili stre-
ho nad dvorano, nakar se bo še
ostalo delo izvršilo. Prostor zaparkanje avtov so že izravnali
vsaj deloma. To delo je bilo
zelo potrebno, da se je izvršilo
Seveda s tem so bili precejni
stroški.V nedeljo, dne 13. julija, so
bo vršila izredna seja odbora iz-
zastopnikov farme na izletniških
prostorih. Odbor bo pred seboj
pregledal delo, ki ga bodo ta-
den izvršili, kar se streh
nakar bo ukrenil druge stvari,
ki se tičejo nadaljnjega dela
Torej odborniki in zastopniki
pridite na farmo najkasneje o
10. uri popoldne.Kdor ima čas in je pripravljen
pomagati pri delu na far-
mi, naj pride tja v soboto, ko
bo takoj delo dobilo. V zvezi
delom na farmi pokličite John
Sorca KE. 0957 ali pa Frank
Šuštaršiča LI. 8939.Danes so delali sledeči član-
i: Nick Yakin, Blas Novak, John
Sorz, Andy Gorjanec, Galp
Boskel, Charlie Penko, Joe Pa-
jancič in Joe Branisel. Iz vr-
mladine se pa zelo zanimajo
farmo člani društva Utopians
604 SNPJ, člani društva Loy-
rites št. 590 SNPJ so pa tr-
pikli.Društva, ki še niso post-
vso, katere so bile odobrene
posojilo farmi, se naprošajo,
to storijo, kajti sedaj se po-
buje denar. Seveda prostovol-
ni prispevki društev in po-
meznikov se še vedno hvalje
sprejemajo.

Theresa Gorjanec

Deževje ovira delo
na kanadskih farmahArcadia, Kana. — Danes, ki
baš dan po dežju in ne mo-
na polje, bom napisal par vr-
z naš list Prosveto, ki v res-
ci piše za koristi delavskega re-
reda. Članki in vesti v tem
stu so v resnici v korist va-
delavcem, kajti v Prosveti je
bilo poučljivo gradivo.Z večerajšnje številko mi
potekla naročnina. Ker zas-
nik še ni prišel ponjo, sem
sam šel k njemu in ponovil
ročnino, kajti nočem, da mi
list ustavi. Naročnik Pro-
sem že dolgo, odkar je pri-
izhajati.Prej sem omenil dež, ki ga
letos v resnici že malo pre-
vsaj dosedaj. To je slabo za
za farmerje, ker ne morejo
pavati koroze in pokositi p-
ce ter ovs. Vseled deževja ne
farmerji mogli posaditi to-
koroze kolikor bi jo, ako bi
puščalo vreme.Pred leti so prerokovali,
se bo država Kansas spre-
la v puščavo, kajti par let
poredoma je pritiskala ob-
suša. Kakor sedaj izgleda pa
se prerokovalci zopet enkrat
kanili. Letos je država Kan-
lepo zelena, vrtni lepi in to-
tako poljski pridejki. Živijo
lepo rejena, ker ima dosti
trave in vode, tako da bo
mesa, ki ga menda danes
manjkje na trgu, ampak ne
krivdi živinorejcev, temveč
krivdi spekulantov.Letošnja pomlad je bila
kaj pozna in mrzla, kar je
dilo tudi čebelarstvu. Zato
sedaj slovenski čebelarji pri-
zujejo, da niso dobili rojev
da čebele ne delajo kot bi
le, ker je dovolj cvetja. Vsi
mrzle in deževne pomladi
mnogo čebel poginilo, kar se
gaja tudi sedaj, kajti de-
nalivi jih mnogo-pomori.Ivili jih zasajajo na paš in
po njih. Kljub temu upamo,
bo dobra letina medu, ako
vreme ustali, kajti cvetja
Kansasu je v izobilju.Kakor po drugih krajih in
zavah, kjer Slovenci prire-
veselice in piknike v poletni
zon, tako bomo tudi mi ka-
saški Slovenci imeli priliko do
12. julija v Franklinu, da
malo razveselimo. Poleg te-
bomo videli filmske slike iz
re domovine o naših partizan-
in njih borbi, dalje sloven-
izdajalce, kako so prisegli z-
stobo Hitlerju in Mussoliniu.
Rojaki in rojakinje, uljudno
vabljeni, da se gotovo udele-
te prireditve. Pripravljen
da vam ne bo žal. Torej
svidenje v soboto zvečer,
12. julija! Dvorana bo odpr-
ob 5. uri popoldne.

John Konec

Rusija in pariški fiasko

Prva etapa pariške konference za ekonomsko rekonstrukcijo
razbite Evrope je za nami. S stališča zblizanja med Vzhodom in
Zapadom je bila popoln fiasko. Drugo poglavje te konference se
prične to soboto, seveda brez Rusije in najbrže tudi brez balkan-
skih držav, ki so se bile prvotno prijavile, in morda tudi brez Poljs-
ke. Do torka, ko pišemo te vrstice, se je izmed sovjetskih "sate-
litnih" držav odzvala Bavin-Bidaultovemu povabilu le Češkoslova-
ška. Z največjim navdušenjem so se odzvale Grčija, Turčija in
Italija, na druge države zapadne Evrope so morali poslanki za-
padnih sil — Francije, Anglije in Amerike — pa "vplivati s slad-
korjem, ako nečete rabiti izraza 'pritiska,'" kakor je poročal iz
Pariza Frederick Kuh Chicago Sunu.Da-li bo prihodnja konferenca kaj bolj uspešna kot je bila za-
daja, bo treba počakati. In sicer počakati toliko časa, da Amerika
pokaže svoje karte in da s pregovori naš kongres, ki bo imel zadnjo
besedo pri dovolitvi kreditov za Evropo. Izgledi za slednje so se-
daj veliko boljše kot so bili še pred par tedni ali kot bi bili, ako
bi sodelovala tudi Rusija. Toda tudi brez njene odsotnosti še ni
nič gotovega, da se bodo mogle sodelujoče evropske države zede-
niti na kak stvaren načrt, kakor tudi ne, da bo njih načrt, ako ga
izdelajo, sprejemljiv za Ameriko. Ameriških dolarjev — težkih
dolarjev! — si res vse žele in tudi potrebujejo za svojo rekon-
strukcijo, toda je na eni strani vprašanje, da-li bodo mogle pre-
mestiti svoje konfliktne težnje, na drugi strani pa, pod kakšnimi
pogoji bo Amerika pripravljena dati kredite.Naj spregovorimo nekaj besed o vlogi Sovjetske Rusije v zvezi
s tem vprašanjem. Pred zadnjo konferenco smo na tem mestu
zapisali, da bo ta sestanek Bevin, Bidault in Molotova pokazal,
da-li bo prišlo do zblizanja med Zapadom in Vzhodom, ali pa še
do večje poglobitve obstoječega razkola. Naša iskrena želja je bi-
la, da bi prišlo do prvega, to je da bi Moskva pokazala voljo za
kooperacijo z Zapadom za rekonstrukcijo Evrope, kajti v današ-
njih razmerah le ta pot vodi do pomirjenja in zgraditve trajnega
miru. Kardinalna potreba za slednje je seveda splošna razoroži-
tev vseh držav in ustvaritev sistema kolektivne zaštite pod okri-
ljem Združenih narodov.Zal se ni zgodilo nič takega. Rusija po vojni še ni imela take
prilike, da bi bila potisnila v defenzivno ameriško reakcijo in druge
asortirane rusofobe. Tega ni storila, marveč je Moskva igrala
direktno v roko zapadne, posebno pa ameriške reakcije, ki si zdaj
lahko od zadovoljstva mane roke. Na tej pariški konferenci je
igrala v roko vsem onim elementom, ki zdaj lahko še posebno na-
glašajo: "Saj smo vam pravili, da je s Sovjetsko Rusijo nemogoča
vsaka kooperacija! ..." Posebno se lahko smejejo v državnem de-
partamentu.Po pariškem fiasku so vsa poročila iz Washingtona z raznimi
komentarji vred govorila, da je naš državni tajnik Marshall izvo-
jeval briljantno diplomatsko zmago. Lahko bi jo bila Rusija,
kajti imela je sijajno priliko, kakršna se ji ne bo zopet zlepa po-
nudila. Ampak Moskva se bodisi čuti toliko močno, toliko gotovo
sama sebe, da vedoma igra svoje karte v tej šahovski igri povsem
drzno, cinčno in brezbržno, ali pa ji manjka čuta in izglajenosti
za spretno diplomatske poteze, kakršnih se je po dolgih izkušnjah
načela zapadna diplomacija, posebno angleška in danes je tudi
ameriška. V diplomatskih finesah in manevrih se je izborni
izkazal bivši državni tajnik Byrnes in obvlada jih tudi sedanj
tajnik Marshall. Slednji v svojem govoru na Harvardski univer-
zi faktično ni nič konkretnega obljubil Evropi, marveč je dal le
namig, s katerim je sprožil celo vrsto diplomatskih razpletljajev
in Rusijo potisnil še v večjo defenzivo, sicer po njeni lastni zaslu-
gi — da ne rabimo močnejšega izraza!Ruska zunanja politika je zadnja leta res postala velika sfiga.
Pred vojno, dokler jo je vodil Litvinov, je bila jasna, spravljal
mednarodno blažilna in prijateljsko ustvarjalna. Njegovi govori
v Ligi narodov, s katerimi je svaril pred fašizmom in novo sve-
tovno vojno in urgiral zapadne države, sploh ves svet na usta-
ritev sistema kolektivne zaštite, so bili sijajni in niso spravljal
nobene prijatelja Sovjetske unije in velike ruske revolucije v
zadrego ali defenzivo. Resnica je bila baš obratno. Med misle-
čimi in po socialnem napredku stremječimi ljudmi je Litvinov
ustvarjal le pripadnike.S to politiko Litvinov res ni ničesar dosegel v Ženevi ali pri za-
padnih vladajočih krogih. Ampak to ni bila krivda Rusije. Re-
sica je, da je edino ona zasledovala kreativno in dalekovidno zu-
nanjo politiko, s katero bi bilo mogoče zajeziti nacifazizem in pre-
prečiti zadnjo vojno. Toda v Parizu, Londonu in tudi Washing-
tonu so bili slepi in šli na roko Mussoliniju in Hitlerju! Vse to
vseled strahu pred veliko sovjetsko revolucijo, pred — komuniz-
mom ... Vse to se je krvavo mačevalo nad vsemi narodi, nad
vsem svetom.Po vojni so se v Moskvi oprijeli drugačne, bolj "ajzenponarske"
taktike, ki so jo po vrhu še močno osolili z — nacionalizmom! In
to ljudje, ki prisegajo na leninizem in marksizem ... Na drugi
strani pa se je največja kapitalistična sila podala v agresiven in-
ternacionalizem, ki sicer močno diši po imperialističnem zagonu,
toda deloma tudi idejno stremi po svetovnem sodelovanju, po med-
narodni orientaciji. Res na glavo postavljen svet ... Medtem ko
se Molotov z drugimi ruskimi diplomati vred ob vsaki priliki skli-
cuje na suverenost narodov, kakor se je zadnjič tudi v Parizu, je
pa v tej deželi močan sentiment, ki vidi izhod in garancijo pred
novo svetovno vojno le v povezavi vseh narodov in držav v pravi
svetovni federaciji — v enotnem svetu, kot ga je oznanjal pokojni
Willkie. — (Pride še.)

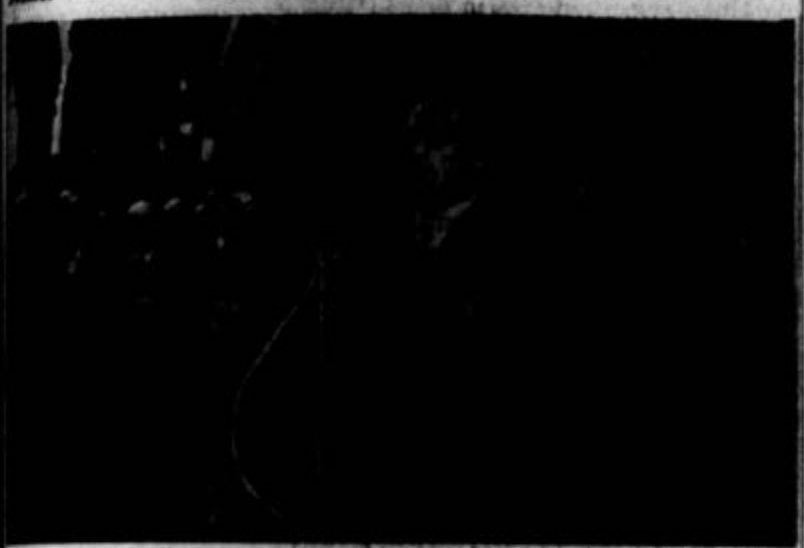
Slika z vseslovenskega kongresa v Beogradu.

NA FRONTI DELA...

Priredil FRANJO ALEŠ, Ljubljana

"Tekmujemo". Pod tem geslom so bili doseženi na polju obnove in isgradnje države veliki uspehi. Ne samo v industrijskih središčih, nego tudi na podeželju je razvito tekmovalstvo, kjer se posamezniki ali skupine v plemeniti borbi tekmovalstva trudijo, kdo bo dal več od sebe, kdo bo več storil za skupnost, kdo bo prejel in boljše naredil. Naše tekmovalstvo se v bistvu razlikuje od kapitalističnega konkurence, kjer se "tekmovalstvo" vrši v znamenju osebnega profitarstva. Val tekmovalstva je v zadnjem času zajel tudi deželo, kjer je bilo treba pravočasno izvesti setveni načrt. Slika kaže kmečki skedenj na Rudnah s transparentom: Tekmujemo.

Minister za delo Tomo Brejc govori delovnim množicam.

"Delo je postalo pri nas stvar časti in slave novega človeka." Ker se je spremenil naš socialni red, se je spremenil tudi naš delovni človek: iz sužnja je postal svobodni ustvarjalec za skupnost in preko skupnosti tudi za sebe osebno. Spremenil se je odnos delavca in vse družbe do dela. Nič več ni na delu pečata sužnosti in zaostalosti. Delo ni več nujno zlo in napor brez bodočnosti in priznanja. Delo je postalo merilo družbenega ugleda in stvar časti in slave slehernega poslanca.

Iz zgodovine vemo, da delo v kapitalističnem sistemu ni ostalo na neki prehodni stopnji, kakor je kapitalizem sam, ampak, da je doslo kot prej pečat suženjstva in socialne krivice na sebi. Delavec se ni mogel izkoptati iz tega stanja in tudi njegovi otroci so morali iti pot svojih staršev. Mezdni delavec je bil brez premoženja, a njegov osnovni in obratni kapital je bila le njegova delovna sila. Najsi se je še toliko povdarjalo, da imata delavec in kapitalist enake pravice, da sta oba enaka partnerja pri sklepanju pogodb glede medsebojnih delovnih odnosov, je bil položaj kapitalističnega podjetnika nekaj čisto drugega kakor pa položaj delavca. Delavec je mogel nuditi kapitalistu le vrednost storitve, ki je obstojala v njegovo delovni sili, na drugi strani pa si je kapitalističin podjetnik večal kapital neprestano z delavčevim delom.

V kapitalističnem redu je kapital vedno prvi činitelj, medtem ko je mezdno delo šele drugi, ali z drugimi besedami: kapital je tisti, ki najema delovno silo in ne narobe, kakor bi moralo biti po vseh pravicah. Iz tega sledi, da ne more biti govora o kakšni enakopravnosti.

Zavestno delo, ki ga danes opravljajo delovni narodi v Jugoslaviji, je postalo vsenarodno, ker je v nas prišla težnja in volja, da ustvarjamo s tem močno državo in da s tem gradimo temelje naši gospodarski in politični neodvisnosti, naši svobodi, naši enakopravnosti, bratstvu in enotnosti jugoslovanskih narodov.

Nova fronta Dela je postala torišče največje požrtvovalnosti herojev Dela. Na tej fronti nastopajo tisoči udarnikov, novatorjev in izumiteljev iz delavskih vrst, na stotine mladincev, ki s silno voljo in hotenjem pomagajo obnoviti in graditi svobodnega doma.

Slika predstavlja vrtilni stroj, ki je bil izdelan po zamisli udarnika Knifca. Vse se je spremenilo pri nas. Inozemskih strokovnjakov ni več, toda že v mnogem opravljajo isto delo prav tako dobro domači strokovnjaki.

Predsednik Kontrolne komisije slovenske vlade je Vida Tomšič. Kontrolna služba je v novi drži zelo razvita. Pomaga odkrivati napake v administraciji in gospodarstvu. Daje tudi smerice in napotke za boljše delo.

Velike manifestacije delovnega ljudstva ob priliki sprejetja zakona o nacionalizaciji privatnih podjetij. S tem zakonom so prišla v splošno ljudsko last vsa večja podjetja v državi. Lastniki dobe odškodnino.

Novator-izumitelj Don. V novem delovnem procesu smo že v kratkem razdobju opazili izredno nadarjene delavce, ki smo jih pričeli teoretično izobraževati in vsajati. S tem so dobili možnost osebnega razvoja in sposobnost prevzeti mesta predelavcev, delovodij in tudi inženjerjev. Pri nas populariziramo sposobne in umne delavce in delavke, da jih spoznajo vsi delovni ljudje širšim domovinu. Tisoči in tisoči delavcev, ki so se iskali v delu, ki so našli izboljšave v načinu dela, kažejo svetel zgled poirivovanja in velike zavednosti pri isgradnji našega gospodarstva. Novator Don je dejal: "Vero v naše delavce, v naše nove kadre moramo imeti, pa bo šlo naprej kljub velikanskim težavam, pomanjkanju strojev, surovin itd."

Rejaki-izseljenci iz Francije, Nemčije, Holandije itd. prihajajo v domovino, kjer se vključujejo na domači fronti Dela. Stara domovina mnogim ni mogla dati kruha. Zato so odhajali v tujino in služili za kosček vsakdanjega kruha tujemu kapitalistu. Danes se mnogi vračajo domov, da bodo pomagali pri isgradnji države. Slika prikazuje skupino slovenskih izselencev, ki so se vrnili iz Francije. Na ljubljanskem kolodvoru jih sprejemajo zastopniki ljudskih organizacij; predsednik mestnega odbora Osvobodilne fronte Žigon jim izreka dobrodoščilo.

Zbranim kmečkim delovnim množicam govori kmetijski minister slovenske vlade. Na kmete prenašamo nova, modernizirane metode dela ter mehanizacijo obdelovanja zemlje. Slovenski kmetje so dobili v gospodarskem letu 1946-47 skoro pol milijarde dinarjev kredita za obnovitvena dela, nabavo strojev in druge investicije. Proračunska sredstva za kmetijstvo so bila v stari Jugoslaviji malenkostna. V bivšem banovinskem proračunu za l. 1936-37 je bilo le 18 milijonov, leta 1941 komaj 16 milijonov, za leto 1947 pa je predvidenih 119.000.000 dinarjev.

"Zemlja in produkcijska sredstva v roke delovnih ljudi" Slika prikazuje velike manifestacije ob priliki zaključka agrarne reforme v slovenski Istri. Prej zbirani kolon je postal enakopraven kmet, veleposessniki baroni pa so razloščeni.

NEVARNOST ZA AMERIŠKE UNLJE IN ATTLEE

F. A. Vider

Ko je Trumanova administracija pričela s križarsko vojno proti komunizmu, katere je prav toliko naperjena proti socializmu, če tudi tega javno ne oglašamo, ker boj se ne vrši proti imenu stranke, ampak njenem programu socialne rekonstrukcije človeške družbe, so se križarji pojavili tudi v vrstah strokovno organiziranega delavstva.

Najprej se je oglašil konservativni predsednik AFL William Green, kateremu je kmalo sledil Murray, predsednik CIO, nakar se je pričela splošna gonja, kakor da se hočejo nekateri unijaki voditelji med sabo kosati, kdo iztrebi več rdečkarjev iz svoje unije. Ampak pod krinko komunizma se je pričelo v unijah trebiti tudi take voditelje, ki ne marajo slepo slediti svojim reakcionarnim predstavnikom, ali če so naprednih idej. To postopanje, ako se nadaljuje, zna imeti zelo resne posledice za strokovno organizirano delavstvo, katerega dolžnost bi bila, da od onih svojih voditeljev, ki so pričeli s to čistko, zahteva pojasnila, v čigaven interesu je zasnovana, in zakaj taka molčečnost glede fašizma. Ali so fašisti v delavskih unijah bolj zanesljivi, kot na primer liberalno orientirani delavci, katerim gredo največje za sluge, da je ameriško delavstvo prišlo do tako močnih strokovnih organizacij?

Kdor je čital članke v Chicago Sunu, kateri so pred nekaj tedni izhajali izpod peresa Griffing Bancrofta pod naslovom "Native Fascists on March", povzeti iz tajnih zapisnikov vladnega preiskovalnega komiteja in odkriti po šestih letih, ta sme opravičeno sumiti o nevarnosti, katere preti vsemu delavskemu gibanju v tej deželi. Dokumentarna evidenca zaslišavanja prizadetih fašistov in njihovih kolaboratorjev za zaprtimi vrati v Washingtonu je med drugim tudi odkrila, da so se fašisti zavzeli, dobiti kontrolo nad delavskimi unijami, katere naj bi potem služile sličnem namenu kot v Nemčiji pod Hitlerjem. Ali ne postoji torej možnost, da so se jim njihove nakane ali načrti delno posrečili? Ali niso močnejši provokatorji, ki so se vgnezdili v unije, namenoma izživali takozvane "wild-cat" stavke, da tako deskreditirajo unije in kar je več ali manj tudi pripomoglo do protidelavskega zakona?

Če bo hotelo ameriško delavstvo imeti unije, ki naj bi služile interesom poštenih delavcev, tedaj se bo moralo za iste mnogo bolj zanimati kot se v splošnem, namreč posečati unijske seje in paziti, kaj delajo in kako organizacije vodijo njihovi voditelji. Z izključnim plačevanjem mesečnih prispevkov bi zadostili presnovi. Ne smemo trditi, da ustvarja rastlinska hrana orjake, bližja nam mora biti vsekakor misel, da bi morali orjaki-mesojedci poginiti zaradi nezadostne hrane, zaradi lakote.

Vegetarijanci morajo imeti dolga črevesa, da lahko dodobra izkoristijo rastlinsko hrano. Črevo divje mačke, ki se seveda hrani z mesom, je petkrat tako dolgo kot njeno telo, črevo goveda pa 20 krat. Pri domači mački, ki dobiva mesno hrano, se podaljša črevo najmanj za polovično telesno dolžnost. Ne smemo se vprašati, zakaj so kunci in poljske miši ostali tako majhni kljub rastlinski hrani. Rastlinska hrana nikakor ne pospešuje rasti. A tudi kunci in miši nam kažejo, kako jim prav posebno prija ta hrana: Rastlinska hrana se uveljavlja pri teh majhnih živalcah v drugačnem smislu. Plode se naravnost pri-slovično in to zahteva obilno hrano. Majhne roparice, ki bi jih glede velikosti lahko primerjali s kuncem, imajo le malo mladčev in navadno le enkrat na leto, kunci in miši so pa v tem oziru pravi stroji.

Zakaj se pa kiti, ti morski orjaki, ne hranijo z rastlinami? V njihovem življenjskem prostoru, v morju, je stvar drugačna. Tu so rastline redke, živali pa v obilici.

Vegetarijanci na kopnem dosega velike izmere, ker jim nudi narava vedno kakor že omenjeno "pogrnjeno mizo" in se jim ni treba pehnati za vsakdanjo hrano kakor roparicam.

Rastlinska hrana in rast

Kakor nam je znano, se vse velike živali kakor slon, nosorog, povodnji konj, žirafa, kamela, tur, bivol, konj, govedo pasejo, niso torej mesojedci. Isto nam povedo davno minule zemeljske dobe. Bronto- in dinosavri, plazilci iz pradednine, do 6 m visoke in 30 m dolge živali, ki so imele deloma kučarsko, deloma ptičje truplo, so se okorno gibale po plitvem močvirju in se hranile s sočnimi rastlinami. Vse te orjake živali so bili vegetarijanci, uživale so samo rastlinsko hrano. Nehote se nam pri tem vriva vprašanje, ali je kaka vzročna zveza med telesno velikostjo in rastlinsko hrano. Ko žival raste, potrebuje ogromne količine, da si zgradi telo. Ko je dorasla, se mora živati hraniti. Jasno je, da doseže ta obratna presnova velik obseg. Ali niso živali, ki se hranijo z rastlinami na boljšem od živali, ki se hranijo z mesom? Prve imajo tako rekoč vedno "pogrnjeno mizo", v rodovitnih krajih žive kakor v kaki deveti deželi. Mesojedci so pa roparji, morajo loviti, plaziti se, zasledovati druge živali, kar je naporno in večkrat brezuspešno, zato se seznanjajo pogostoma z lakoto. Vegetarijanci so zato mirnejše, krotkeje navedi, ker stojijo vedno ob pogrnjeni mizi. Mesojedec slovo velike bi ne utegnil dobiti dan za dnev dovolj hrane, da

KRIVDA

FRANCE BEVK

(Nadaljevanje)

Po jedi so se moze zleknil vzrak, deli klobuke na oči, a travo pod tilnik in zadremali. Dekleta so govorila polglasno. Tudi nekateri fantje so legli, a so jih drugi s travnatimi bilkami bezali v nos.

"Ti, Jože, si bil," se je dvignil Janez, ki bi bil rad spal in je sodil po Jožetovem smehu, da ga je predrnil baš on.

"Če veš, da sem bil jaz, me lahko udariš; če ne veš, molči!"

Julka je toplo pogledala Jožeta. "Ali gremo na vrh hriba?"

Vsako popoldne je šla mladina med počitkom na vrh hriba. Tudi Janez bi bil šel, a ga je bilo zdajci sram, da bi se dvignil. Miha je lovil Anko, ki je bežala po travi med grmovjem. Julka in Jože sta stopala zadaj.

Prisopihali so na vrh. Vsepopoldne trava, kamor je neslo oko, le tu pa tam so rastle v skupinah drevesa. Trava je bila nizka, trda. Senožeti so se raztezale v obliki nagnjene mize in padale bolj in bolj v strmo pobočje na drugo stran hriba.

Sedli so na kamenje, ki je stalo ogromnim mejnikom podobno na vrhu. Nekaj neznanega jih je stisnilo za srce in jih dvignilo. Telesa niso čutili, duša je plavala v ogromnem prostoru, ki se je širil okrog njih. Ta hip je bil zanje, ki so vse leto živeli v ozki grapi, doživljali. Vse od Blegaša do Matajurja ogromna veriga gora in pobočji, dolin in rek, vasi in cerkva; vse križem, bogato nakopičenih, tako blizu kakor na dlani in vendar tako daleč. Tam doli temna trnavska planota z gozdom, ki ga ni konca. Za gorami je bila videti v nižini furlanska ravnina. Zdelo se je, da teče srebrna reka po nji; oči niso mogle vsega razločiti. Tam zadaj Krn, na desno triglavsko pogorje; bele skale, ki se zde prvi hip manjše ko do vrha s travo porasla Kojca, a vzbude omotico, če se oko zamakne v silne prepade in bele čeri.

"Kako je lepo po svetu!" je vzdihnil Jože.

"Ti si šel po svetu?" se je ozrla Julka vanj.

"Za malo časa. Samo da bi videl."

Ko so začeli znova kositi, se je Čufer razhudil nad koso: "Hudirja! Zjutraj jo je sklepel, že je za nič."

"Slabo klepije za našo travo," je godrnjal Brdar.

"Jaz je njemu ne dam klepati."

"Zakaj pa ti ne klepiješ?"

"Klepati mora gospodar," je poudaril Brdar, ne brez namena.

"Saj se v resnici dela gospodarja."

"Samo dela? On je gospodar, odkar je rajni umrl. Kdo ukazuje delavcem? Ana? On ukazuje. Se nji. On vpije nad otroki. Dokler je bil rajni živ, se ni upal. On jih tepe; dokler je bil rajni živ, si roke ni upal iztegniti."

"Da jih tepe, nisem slišal," je dejal Čufer.

"Kaj nisi slišal? Anka," se je obrnil do dekleta, ki je stresalo travo baš pod njim, "ali te je Ivan že kdaj udaril?"

"Seveda me je," je dejala dekle plašno in pogledalo po hlapcu.

"Ali si slišal? In poleg tega..." je počakal, da se je oddaljilo dekle, "ali ne spi v kamri?"

"A?" je zazijal Čufer, dasi je že slišal o tem in se ozrl.

"Seveda!" se je razvnel Brdar. "Jaz, ki me je rajni prosil, naj poskrbim zanje, sem ničla. Toliko, da me še puste delati pri hiši..."

"Pa kaj, da je zlezel v kamro?"

"Bolnega se je naredil, mrzlico je imel, pa v kamro z njim. Potem je pa v kamri ostal. On je v enem kotu, a gospodinja z Maričko v drugem kotu..."

"He, he!" je brusil Čufer koso, da bi vzel Brdarjevo v klepanje.

"Ne," je dejal ta. "Kosa je še dobra. Če bo treba, jo bom sam malo prišpilil."

"Siliš se ne bom," je dejal razsrjeni hlapec, zakaj ujel je bil nekaj besed in vedel, da sta govorila o njem. Ni slišal Čufra, ki mu je ponujal svojo koso. Šel je mimo vsem in pogledal Jožeta naravnost v oči.

"Pa vzemi mojo," je dejal ta; "ne reže mi več."

Ivan je baš iskal, nad kom bi izlil strup; Jožetova beseda mu je v pravi čas prišla.

"Tvojo sem sklepel prav pred kosilom. Ali jo žreš?"

"Če ne reže, ne reže! Saj ti nisem rekel, da jo moraš," je dobil Jože poguma, zakaj Julka je stala tik pod njim. "Če nočeš, lezi v senco in čakaj na zvezde."

Takega odgovora hlapec od Jožeta še ni slišal. Občutil je, kakor da ga je udaril naravnost v obraz. Postal je zaripel, dvignil je roko...

Jože se je v hipu opotekel, padel na roke in se skoraj prevrnil na koso.

"Smrkavci!" je vpil hlapec. Kosci so se ozrli, nekateri so videli prizor, drugi so opazili šele, ko se je Jože pobral rdeč po enem licu in ves prepaden od žalosti in sramote.

"Tako se ne dela!" je vzkliknila Julka nad hlapcem.

Jože ni vedel, kaj naj stori. Vedel je samo, da bi hlapca ne premagal. Že ga je bil ta udaril po očetovi smrti, a bila sta sama; le enkrat se je to zgodilo v pričo matere. Zdajci se je zgodilo pred vsemi; Julkin glas ga je zbodel do zadnjega vlakenca. Popadel je koso in planil na hlapca.

"Jože, kaj delaš!" je zavpila Julka.

Hlapec je odskočil in planil za hrbtom Jožeta, da bi mu izvil koso in ga ustrašoval. Tedaj se je oglašil Brdar. Ko blisk je zagnal koso od sebe in planil nekaj korakov proti hlapcu.

"Bosta v miru! Proč eden od drugega pri tej priči! Jože, Ivan!"

In ker so še drugi kosci vpili, se je hlapec srdit oddaljil in klepal svojo koso. Jože ni pogledal nikogar. Nabrusil je koso in kosil dalje, iz njegovih oči je gorelo. Komaj je videl travo pred seboj. "Kaj bi bil moral storiti?" se je vpraševal.

Janez se je čez nekaj časa zasmel. "Ho, ho, ho! Kakšna baba! Če bi bil mene udaril, bi ga bil s koso presekla na dvoje ko modrasa."

"Ti rajši molči!" se je oglašila Julka.

Ko je stresala redanice pod Jožetom, mu je dejala pritišano: "Ne s koso, drugače bi ga bil moral!"

Jože je kosil, ne da bi koso brusil. Rezal je grmovje, mah, borovničevje, trava se je mulila pod zamahljaji in obstajala za njim.

(Dalje prihodnjič.)

svoje sile v napadu na ljudsko blagostanje in temeljne demokratične pravice splošnega ljudstva in zdi se, da bo uspela, ako se kmalu ne organizira odločen odpor. Samo pravilno in pošteno je, da SANS kot organizacija, sestojeca iz samih delavcev, vsestransko podpira delavske organizacije in vse napredne sile v boju za poraz protidelavskih in drugih neameriških zakonskih predlog, ki so pred zveznim kongresom in v zakonodajnih zbornicah raznih držav, da kongres sprejme tako zvan "Fair Employment Practice Act" in ostanejo drugi že prej sprejeti socijalni zakoni.

Čudne reči se dogajajo zadnje čase v Zedinjenih državah. Zloglasni kukluksklanovci spet predržno dvigajo svoje glave; snujejo se razne fašistične orjentirane organizacije, podžigajo se sovražne gonje proti v in nozemstvu rojenimi, kakor tudi plemenske sovražnosti in pojavljajo se vse reči in sredstva, kakršnih se je posluževal Hitler za razdor in sovražnost med raznimi ljudstvi in s smrtonosnim uspehom. Dolžnost SANSa kot človekoljubne in napredne organizacije je, da nastopi proti vsem takim gonjam in sovražnostim ter se pridruži drugim organizacijam in skupinam, ki si prizadevajo zatreti taka gibanja in sodelujejo za slogo in prijateljski mir med ljudstvi Amerike.

Gonja proti inozemstvu rojenim državljanom in drugim priselencem postaja z vsakim dnem bolj napeta in nasilna in prišlo je že tako daleč, da je načelnik kongresnega odseka za preiskovanje neameriških aktivnosti pred kratkem predložil v zakonitev kar enajst priseljenec sovražnih priporočil. Eno teh je naperjeno proti tujejezičnemu čopisju. Če bo šlo po njihovem, bo zgubil poštno pravico vsak tujejezični čopisj, ako ne priobči popolni prevod vsega besedila sporedno z isto kolono tudi v angleškem jeziku.

Mislil, da večina nas razume, kaj je zavratni namen tega zakonskega osnutka. Sprejem tega predloga bi pomenil konec slovenskega in kajpada tudi drugega tujejezičnega čopisja v Ameriki. To je brezobziren, fašistično navdahnjen napad na svobodo tiska in demokratične pravice ameriških državljanov ter zaeno grda nevhvaležnost. Milijoni v inozemstvu rojenih so do onemoglosti garali po ameriških industrijah in delali na prosvetnem polju te dežele ter veliko doprinesli za ameriško fizično in kulturno bogastvo. V temnih dneh strašnih in kritičnih časih so se tujerodci vselej izkazali lojalne in najbolj zanesljive, bodisi doma pri izdelovanju vojnih in raznih drugih potrebščin, ali pa na vojni fronti. Potrebno je, da se naša konvencija emfatično izjavi proti takim postavam ter se naš SANS skupno z raznimi tujejezičnimi listi in ustanovami ter vsemi drugimi progresnimi organizacijami aktivno udeležuje v boju proti vsem takim gonjam in nakanam.

Skoro neverjetno je, da bi Zedinjene države — dežela, ki je prej radi svoje velike demokracije in obširne svobode tako slovela po vsem svetu ter dajala inspiracije bojevnikom za svobodo in pravico, po osvobodilni vojni tako rapidno lezla nazaj

Predsednik slovenske vlade Miha Marinko govori na splošnem zasedanju slovenskega parlamenta v Ljubljani ob priliki sprejetja prvega slovenskega republiškega proračuna za leto 1947.

Sovjetska delegacija na Vseslovenskem kongresu v Beogradu.

v licemerstvo in temo, ter da bi uradna ameriška država zašla tako daleč na stranpot in proč od poti miru in napredka, ki nam jo je kazal pokojni Roosevelt. Zalostna resnica pa je, da so v teh par letih po njegovi smrti vsa tista načela velike osvobojevalne vojne, ki so tako navduševala ameriško ljudstvo v boju za poraz fašizma in vojnih sil osi — ter bila vtelesena v atlantskem čarterju in največ pripomogla do ustanovitve organizacije Združenih narodov, že strašno obledela in pri merodajnih krogih v Washingtonu padla skoraj v pozabo. Naši državni točijo krokodilske solze za Nemčijo, vpijejo o potrebi nje ekonomske ureditve in zahtevajo spet težke milijone ameriških davkoplačevalcev v to svrhu, dočim odrekajo vsako še tako potrebno pomoč in tudi podoben Jugoslaviji, kjer je veliko večja beda in vsaka gmotna pomoč krvavo potrebna.

Nikdo menda ni tako slep, da bi ne videl, kaj pomeni gospodarsko upostavljenost Nemčije. Tisto Nemčijo hočejo upostaviti, ki je še pred par leti tolovajila, kradla in požigala po skoro vsej Evropi ter počenjala nad ondodnimi ljudstvi tako strašna grozodejstva, da ljudje niso mogli verjeti. Upostaviti hočejo nemške težke industrije in pripravi Nemčijo za novo ljudsko klanje in uničenje napredka, ki so ga sosedna ljudstva zadnja leta s tolikimi napori in težkimi žrtvami pridobila. In tistega velikega inženirja so spet najeli — tistega Hooverja, ki je z ameriški milijoni po prvi svetovni vojni gospodarsko postavil Nemčijo na noge in jo pripravil za drugo svetovno vojno, doma je pa kot predsednik Zedinjenih držav zatiral vsako zdravo in napredno ljudsko gibanje, nas zavedel v največjo gospodarsko krizo in ukazal streljati na lačne veterane iz prve svetovne vojne. SANS mora odločno nastopiti proti vsakemu takemu reorganiziranju Nemčije, ki bi ji omogočilo priprave za novo vojno, zaeno pa zahtevati, da dobijo potrebna posojila in gospodarsko pomoč Jugoslaviji, Poljski, Rusiji ter drugim državam, ki so v zadnji vojni bile težko prizadete in krvavo potrebujejo zunanje pomoči za svojo rekonstrukcijo.

Poleg navedenih potreb pa se bo SANS lahko udeleževal pri raznih drugih koristnih gibanjih, kakor so zahteve za znižanje pretiranih cen življenjskih potrebščin, poštna plača za pošteno delo in zdrave delavske razmere, kontrola stanarine, državna zdravniška oskrba in ljudsko zdravje, ter v vsakem naprednem in splošnem ljudstvu koristnemu gibanju. Na vsak način pa moramo delati še naprej za edinstvo zaveznikov, zlasti velikih treh v organizaciji Zedinjenih narodov ter upostavo resnično pravičnega in trajnega miru, za ohranitev svobodnih in demokratičnih tradicij ter popolno iztrebljenje fašizma ne samo v Evropi, pač pa tudi doma v Ameriki in po vsem svetu.

Resolucija

S tem, da se je med prvo in sedanjo konvencijo SANSa vojna končala, so nekateri prvotne njegove naloge odpadle, ker se je tudi v Jugoslaviji vrnil mir. Mnogo tistega dela, ki ga je v prvih časih, ko se glas Jugoslavije in njenih borcev ni slišal izven njenih meja, moral opravljati Slovenski ameriški narodni svet, je sedaj prešlo v roke poklicanih zastopnikov jugoslovanskih narodov v njihovi domovini, kakor tudi v tujini. Za pomožno akcijo, ki je takoj po osvoboditvi naložila SANSu — v zvezi s skupnimi religioznimi organizacijami, pa tudi neodvisno od njih — ogromno delo, ne bo treba več vlagati toliko sil kot v času največje potrebe, četudi je verjetno, da bo stara domovina še vedno potrebovala pomoči

svojih ameriških rojakov in SANS se bo po možnosti tudi v bodoče odzival potrebam celega naroda, posamezniki pa bodo gotovo sami nadalje podpirali bližnje svojce.

Medtem se pa množe kulturne naloge, katerim bo SANS moral posvetiti vso pažnjo. Kulturno življenje se je že v stari Jugoslaviji med Slovenci močno dvignilo, ne da bi bila ameriška slovenska veja od tega imela izdatne koristi. Že med vojno se je za čudo pokazalo po vsej Jugoslaviji novo, silno stremenje po poglobitvi in razširjenju narodne kulture, sedaj pa lahko opazujemo pravo renesanso na vseh poljih duševne delavnosti. Kultura ni več last izbranih slojev, ampak podvig vsega naroda na najvišjo stopnjo je dandanes njen cilj. Da je podobno stremenje tudi med ameriški Slovenci, dokazujejo številne kulturne organizacije kot Prosvetna matica, pevska in dramska društva, čitalnice, slovenske šole, Slovenski muzej, naraščajoče število pisateljev, glasbenikov in drugih umetnikov itd. Toda število Slovencev v Ameriki je tako majhno, da nikakor ne bi mogli doseči svojih kulturnih ciljev, če bi bili prepuščeni sami sebi. Na drugi strani pa je tudi med našim življenjem veliko še komaj dotaknjenega blaga, katerega bi se gotovo tudi kulturni delavci v "stari" domovini radi poslužili, če bi jim bilo znano in dostopno. Tako se nam kaže obojestranska potreba čim tesnejših kulturnih odnosov. Mi želimo biti poučeni o tem, kar se tam producira, njim pa je ležeče na tem, da tukaj razumemo in moralno podpremo njihovo delo. To niso diplomatske naloge, zahtevajo pa organizacijo na obeh straneh, da vzdržujejo stike. SANS je v tem oziru že storil, ker je bilo mogoče v kratkem času po osvoboditvi in konvenciji želi, da nadaljuje na tej poti.

Slovenski ameriški narodni svet ni politična stranka in prepušča strankarsko pripadnost vseh vsakega posameznika, pričakuje pa od svojih članov podpiranje njegovih ciljev, ki so bili določeni na Slovenskem kongresu. V zvezi s tem bo SANS tudi za naprej moral posvečati

CLINTON P. ANDERSON
poljedelski tajnik pravi:

Ameriške
žene —

Vaših odrabljenih maščob
se še vedno potrebuje!

Ameriške gospodinjice so od leta 1942 nadalje prihranile in oddale nad 800 milijonov funtov odrabljenih kuhinjskih maščob, katere so preostale po prvotni rabi. To je povprečno 20 funtov za vsako rodbino v Zedinjenih državah. To je rekord, o katerem je lahko vsaka ženska ponosna.

Toda v sedanjih časih je še vedno potrebno, da se maščobe po istem načinu hranijo in oddajajo. Kajti tovrstni položaj je postal še nekoliko boljše, kakor je bil tekom lanskega leta, ko smo bili v silnem pomanjkanju, posebno kar se tiče industrijskih maščob.

Izdelovalci mnogih stvari, ki jih potrebujemo ali nosimo v dnevnem življenju, potrebujejo industrijske maščobe ali produkte industrijskih maščob. Odrabljene kuhinjske maščobe oddane potem ameriški ženski so predstavljalne in še vedno predstavljajo važen del naše naloge industrijskih maščob. Vsak funt prihranjenih maščob pomaga tej potrebi.

Clinton P. Anderson, Secretary of Agriculture

BODOČE NALOGE IN AKTIVNOSTI
SANS-a

(Referat na drugi konvenciji SANSa)

Vincent Calcar

(Nadaljevanje in konec.)

Kakor v preteklosti, tako bomo gotovo tudi v bodoče ameriški Slovenci včasih še radi pogledali v staro domovino in obiskovali svoje sorodnike, naša mlajša generacija pa se bo tudi bolj zanimala in tu pa tam rada obiskala rojstne kraje svojih očetov in mater. Umestni in priporočljivi bodo skupni, dobro organizirani izleti pod izkušnim vodstvom v Jugoslavijo in prav tako od tam v Ameriko. Tako potovanje bo ne le cenejše, ampak tudi bolj prijetno, podučno in razvedrilno in za potnike vsestransko večjeje pomena. In bolj pripravne organizacije za to kot je naš SANS, si skoraj ne moremo zamisliti. Ukaželjna slovenska mladina bo v bodoče gotovo v večjem številu obiskovala ameriške tehniške šole in univerze. Prej ali slej bo prišla izmenjava dijakov in učenjakov in je še mnogo drugih več ali manj važnih stvari, ki logično spadajo v področje naše organizacije, ki pa jih vseh v tem referatu ne morem omenjati. Še sčasoma pa se bodo vedno pojavile še nove in sedaj še nevidne potrebe in dela za SANS v zvezi s staro do-

movino bo tudi v bodoče dovolj.

Kot državljani in sestavni del Zedinjenih držav, pa imamo ameriški Slovenci seveda tudi razne dolžnosti do svoje nove domovine, ki morajo biti prve, kakor sem že prej omenil. Strnjeno v SANSu, ki je organizacija naših ljudi različnih nazorov in prepričanj, lahko večino teh dolžnosti bolj učinkovito in uspešno izvršujemo.

Kakor smo si v času vojne prizadevali, da kar največ doprinesemo za zmago našega orožja in poraz fašizma, tako je potrebno, da po vojni poskušamo kar največ doprinesiti za ekonomsko sigurnost in obširno demokracijo doma, zaeno pa za mednarodni mir in prijateljske odnose Amerike z drugimi narodi sveta, ter da se naša vlada čimprej spet poprime in nato skrbno drži domačega in inostranega programa nesmrtnega Roosevelta.

Naše orožje je res zmigalo in vojno smo dobili že pred dvema leti, mir — pravi in pravični mir — pa še ni dobljen in kot se vidi, še tudi kmalu ne bo. Namesto miru je podpihovanje sovražnosti in strupena gonja pro-

ti bivšim zaveznikom, ki so največ prestali v junaškem odporu proti fašističnemu nasilju ter doprinesli največje žrtve za skupno zmago. V deželi so po vojni nastale spremembe, ki ogrožajo demokratični mir in nevarnost pred novo svetovno vojno, in povzročajo silne skrbi milijunom organizacijam in posameznikom ter vsem naprednim elementom. Dolžnost naša je, da aktivno podpiramo vsako resno ameriško gibanje, ki gre za tem, da se naša vlada drži Rooseveltovega programa za trajen mir in da prijateljsko sodeluje s svojimi vojnimi zavezniki potom organizacije Zedinjenih narodov.

Kot znano, je pri kongresnih volitvah zadnje jesen zmigala republikanska stranka z največjimi reakcionarji na čelu. Republikanski večini so se v kongresu pridružili še nazadnjaški demokrati in južnjaški klanovci. Posledica tega je ne samo, da ne bo sprejet noben zakonski predlog, ki kolikšak diši po socialni pravičnosti, pač pa da poskušajo odpraviti te tiste, ki so bili za časa zadnje velike depresije in pod pritiskom administracije velikega humanitarca Roosevelta sprejeti. V par mesecih zasedanja sedanje kongresa je bilo vloženih že 212 protidelavskih zakonskih predlog. Razen teh je še vse polno drugih zakonskih osnutkov, ki so vsi naperjeni proti koristim splošnega ljudstva. Reakcija, zastopana v republikansko-demokratski koaliciji v kongresu, je očitno napela vse

Razni mali oglasi

Remember Birthdays
SEND FLOWERS

HIŠINJE

STALNO KRATKOURNO DE
ČISTA, MODERNA POSLOPI

● IZREDNO VIŠOKE PLAČE:
72¼c na uro za pričetek
77¼c na uro po 3 mesecih
82¼c na uro po 6 mesecih

● 5 in 6 DNEVNI TEDEN

● URE: 5:30 do polnoči

● PLAČANE POČITNICE IN PRAZNIKI

● UNIFORMO PRESKRBITO, PROSTO PRANJE

● VEČ DELAVSKIH UGODNOSTI

Skušali vas bomo upoliti bl

vašega doma

Pridite in govorite z Miss All

Upisovalni urad za ženske

Illinois Bell

Telephone Co.

309 W. Washington St.

NAROČNIKOM

Datum v oklepaju, na pri

(June 30, 1947), poleg vsa

imensa na naslovu pomeni

vam je s tem datumom pot

naročnina. Ponovite jo pre

časno, da se vam list ne ust